

ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Єрєміна Марина Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри управління та адміністрування,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0355-0975>

Сучасні умови функціонування підприємств характеризуються високим рівнем невизначеності, динамічністю змін зовнішнього середовища та зростанням кількості ризиків різної природи. Посилення конкуренції, цифровізація бізнес-процесів, глобалізаційні виклики та кризові явища зумовлюють необхідність трансформації традиційних підходів до управління ризиками. У цих умовах особливої актуальності набуває інтелектуалізація системи ризик-менеджменту як напрям підвищення ефективності управлінських рішень.

Традиційні системи управління ризиками здебільшого базуються на ретроспективному аналізі даних, експертних оцінках та стандартизованих процедурах, що обмежує їх здатність оперативно реагувати на зміни середовища. Натомість впровадження технологій штучного інтелекту дозволяє перейти до якісно нового рівня організації ризик-менеджменту, який передбачає не лише автоматизацію окремих процесів, але й формування інтелектуалізованої системи, здатної до самонавчання, адаптації та прогнозування.

Інтелектуалізація системи управління ризиками передбачає інтеграцію алгоритмів машинного навчання, аналізу великих даних та інтелектуальних аналітичних платформ у всі ключові етапи ризик-менеджменту. Зокрема, на етапі ідентифікації ризиків технології штучного інтелекту забезпечують обробку значних обсягів структурованих і неструктурованих даних, що дозволяє виявляти приховані закономірності та потенційні загрози, які складно визначити традиційними методами. Це особливо важливо в умовах цифрового середовища, де інформаційні потоки постійно зростають.

На етапі оцінки ризиків використання інтелектуальних алгоритмів сприяє підвищенню точності визначення ймовірності настання ризикових подій та масштабів їх впливу. Моделі машинного навчання дозволяють враховувати багатофакторні залежності, аналізувати сценарії розвитку подій та формувати більш обґрунтовані управлінські рішення. При цьому

важливою перевагою є здатність системи до постійного вдосконалення на основі накопиченого досвіду.

Особливого значення інтелектуалізація набуває на етапі моніторингу ризиків, де застосування штучного інтелекту забезпечує безперервний контроль за станом бізнес-процесів у режимі реального часу. Це дозволяє своєчасно виявляти відхилення, прогнозувати можливі негативні наслідки та оперативно реагувати на зміни. Таким чином, система управління ризиками трансформується з реактивної у проактивну, орієнтовану на попередження ризикових ситуацій.

Важливим аспектом інтелектуалізації є також підтримка процесу прийняття управлінських рішень. Інтелектуальні системи здатні формувати рекомендації щодо вибору оптимальних стратегій реагування на ризики, враховуючи специфіку діяльності підприємства, зовнішні умови та наявні ресурси. Це дозволяє зменшити вплив суб'єктивних факторів та підвищити обґрунтованість управлінських рішень.

Узагальнення функціонування інтелектуалізованої системи управління ризиками дозволяє виокремити її ключові складові: інформаційне середовище, що включає внутрішні та зовнішні дані; аналітичний блок на основі технологій штучного інтелекту; модуль оцінки та ранжування ризиків; блок прийняття управлінських рішень; систему моніторингу та зворотного зв'язку. Взаємодія цих елементів забезпечує цілісність системи та її здатність до адаптації в умовах змінного середовища.

Запропонований підхід до інтелектуалізації системи ризик-менеджменту дозволяє досягти низки важливих результатів, зокрема підвищення швидкості обробки інформації, точності оцінки ризиків, ефективності управлінських рішень та загальної результативності діяльності підприємства. Крім того, впровадження технологій штучного інтелекту сприяє формуванню гнучкої та стійкої системи управління, здатної ефективно функціонувати в умовах невизначеності.

Таким чином, інтелектуалізація системи управління ризиками на основі технологій штучного інтелекту є важливим напрямом розвитку сучасних підприємств у контексті цифрової трансформації. Вона забезпечує перехід до нового рівня організації управління, що характеризується адаптивністю, проактивністю та високою аналітичною спроможністю. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою прикладних механізмів впровадження інтелектуальних систем у діяльність підприємств різних галузей та оцінкою їх ефективності.